

MAKFED
Makine İmalat Sanayii
Dernekleri Federasyonu

**TÜRKİYE'NİN
MAKİNECİLERİ**
"Dünya Bizimle Çalışıyor"

**Türkiye
Makine ve Teçhizatı
İmalatı Meclisi**

MAKİNE SEKTÖRÜNE KORONAVİRÜS ETKİLERİ VE TEDBİRLERİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

- 2.FAZ -

4 Mayıs 2020

ANKETİN AMACI:

Türk Makine Sanayi, 17.400'ü Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makineler (NACE28) alanında olmak üzere Harmonize Sistem HS84-85-87-90 kapsamında sınıflandırılan 30.000 kadar imalatçıdan oluşmakta ve 400.000'in üzerinde kişiye istihdam sağlamaktadır. Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi'ne (RCA) göre ülkemizin en rekabetçi ürünleri makineleri olup, dünya makine ticaretinin %4 kadar daraldığı 2019 yılında sektör, ihracatını %4 artırarak Serbest Bölgeler de dahil 19 milyar dolara ulaştırmış, ülkemizin toplam ihracatı içindeki payını %10'un üzerine taşımıştır.

Sektörümüz, koronavirüsle mücadelenin üst düzeyde olduğu bu dönemde kamu sağlığını korumaya ve sosyal yaşamı aksatabilecek riskleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak enerji, su, kanalizasyon, asansörler, iklimlendirme, soğuk zincirler gibi altyapı hizmetlerinin kesintiye uğramaması ve kritik sını ve tarımsal üretimin sürdürülebilmesi için var gücü ile çalışmaktadır.

Ancak iç pazarda makine teçhizat yatırımlarında süregelen daralmanın yanı sıra ihracatının yarıya yakınının yapıldığı Avrupa ülkelerindeki pandemi etkisi KOBİ yapısına haiz firmalarımızın mali yapılarında büyük kırılma yaratmış ve sürdürülebilirliklerine önemli derecede tehdit oluşturur hale getirmiştir.

Bu bakımdan makine imalatı ile iş tugal eden firmaları temsil eden 20 derneğin çatı kuruluşu olan MAKFED olarak her ölçek ve alt sektörden üye firmalarının katılımıyla salgının ekonomik ve çalışma hayatına etkileri ile buna dair alınan tedbirlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan seri anketlerin 23-27 Nisan 2020 tarihlerinde icra edilen ikincisinde Nisan başında yapılan birinci anket sonuçları ile üç haftalık değişimin izlenmesi yanı sıra bir takım yeni hususlara dair de tespitlerde bulunulmaya çalışılmıştır.

Anket, Makine İhracatçıları Birliği (MAİB) ve TOBB Türkiye Makine ve Teçhizatı İmalatı Meclisi ile işbirliği halinde gerçekleştirilmiştir.

MAKFED

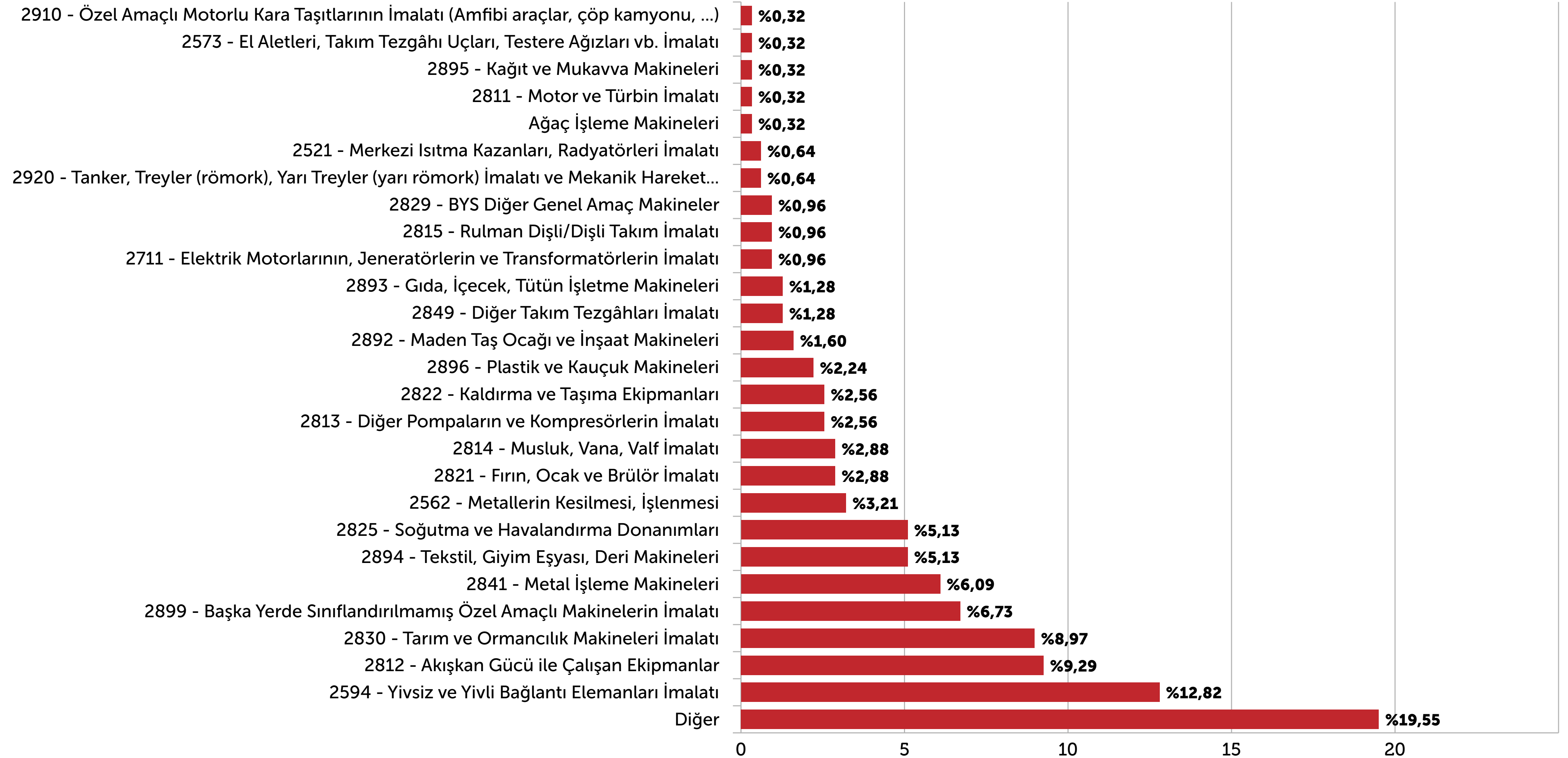
Makine İmalat Sanayii
Dernekleri Federasyonu

	AIMSAD Ağaç İşleme Makine ve Yan Sanayisi İş Adamları Derneği		EMOSAD Elektrik Motorları Sanayicileri Derneği		PAGDER Plastik Sanayicileri Derneği
	AKDER Akışkan Gücü Derneği		ENOSAD Endüstriyel Otomasyon Sanayicileri Derneği		POMSAD Türk Pompa ve Vana Sanayicileri Derneği
	AMD Ambalaj Makinecileri Derneği		İNDER Türkiye İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği Derneği		SAHA Savunma, Havacılık ve Uzay Kümelenmesi Derneği
	ARÜSDER Araç ve Araç Üstü Ekipman ve İş Makinaları Üreticileri Birliği Derneği		İSDER İstif Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Derneği		TARMAKBİR Türk Tarım Alet ve Makinaları İmalatçıları Birliği Derneği
	AYSAD Asansör ve Yürüyen Merdiven Sanayicileri Derneği		İSKİD İklimlendirme Soğutma Klima İmalatçıları Derneği		TEMSAD Tekstil Makine ve Aksesuarları Sanayicileri Derneği
	BESİAD Bağlantı Elemanları Sanayici ve İş Adamları Derneği		KBSB Kazan ve Basınçlı Kap Sanayicileri Birliği Derneği		TEVİD Elektrikli Vinç İmalatçıları Birliği Derneği
	EFSİAD Endüstriyel Fırın Sanayicileri ve İş Adamları Derneği		MİB Makina İmalatçıları Birliği Derneği		ROBODER Robotik ve Yüksek Teknoloji Üretim Sistem Entegratörleri Derneği
					GÖZLEMÇİ

1. BÖLÜM

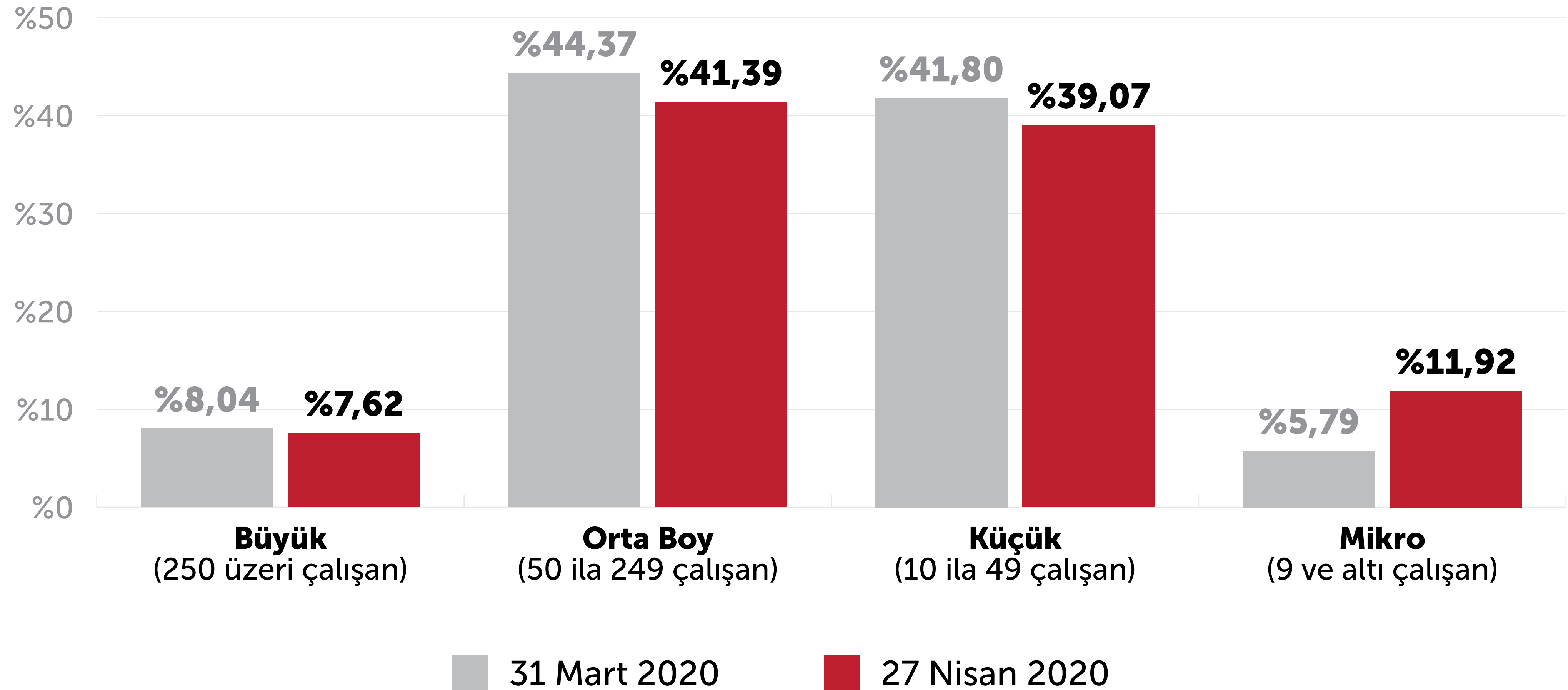
TANIMLAMA VE TESPİT

Ankete Katılım Temel Faaliyet Alanı Dağılımı %

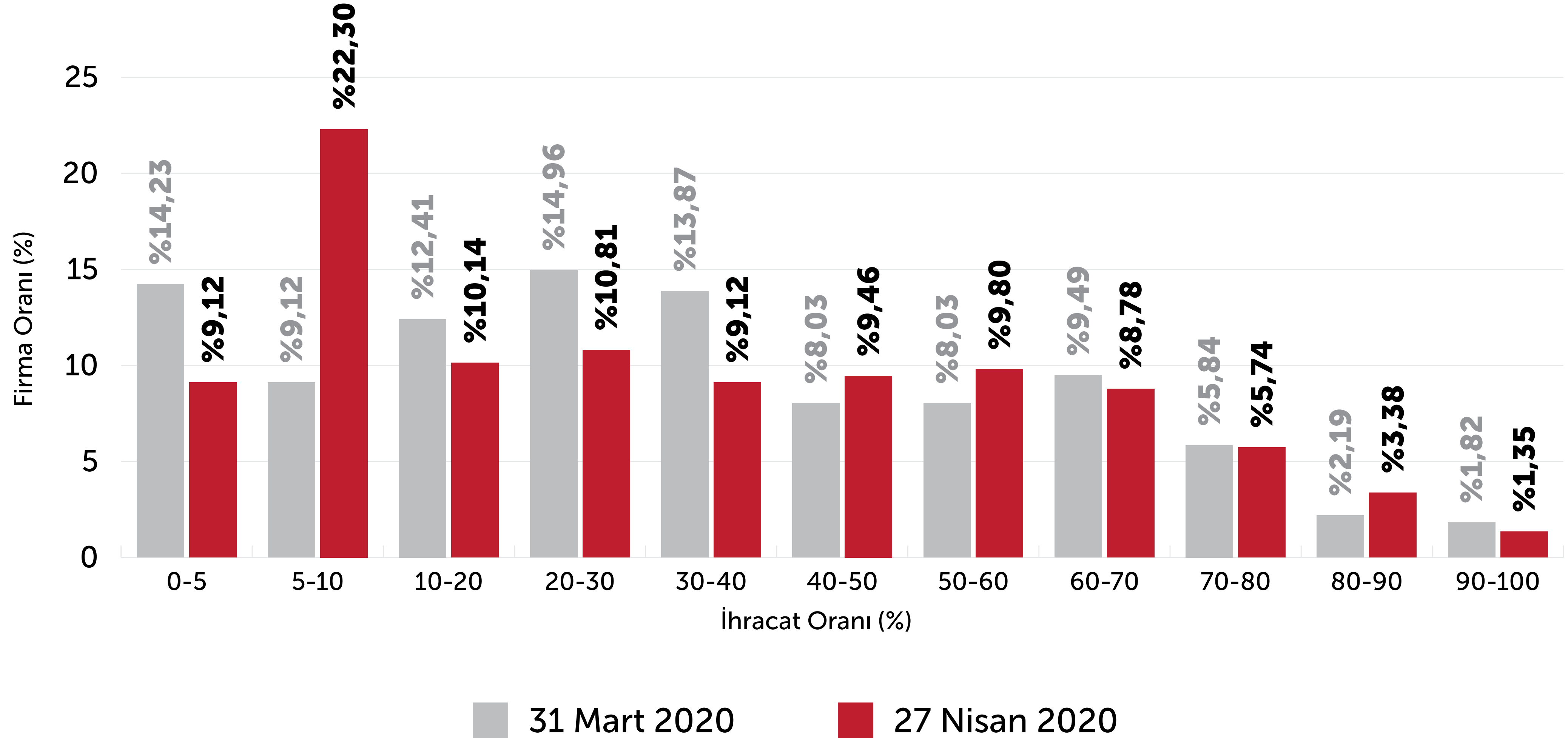
İşletme büyüklüğünüz nedir?

Anket Katılımı Ölçek Büyüklüğü

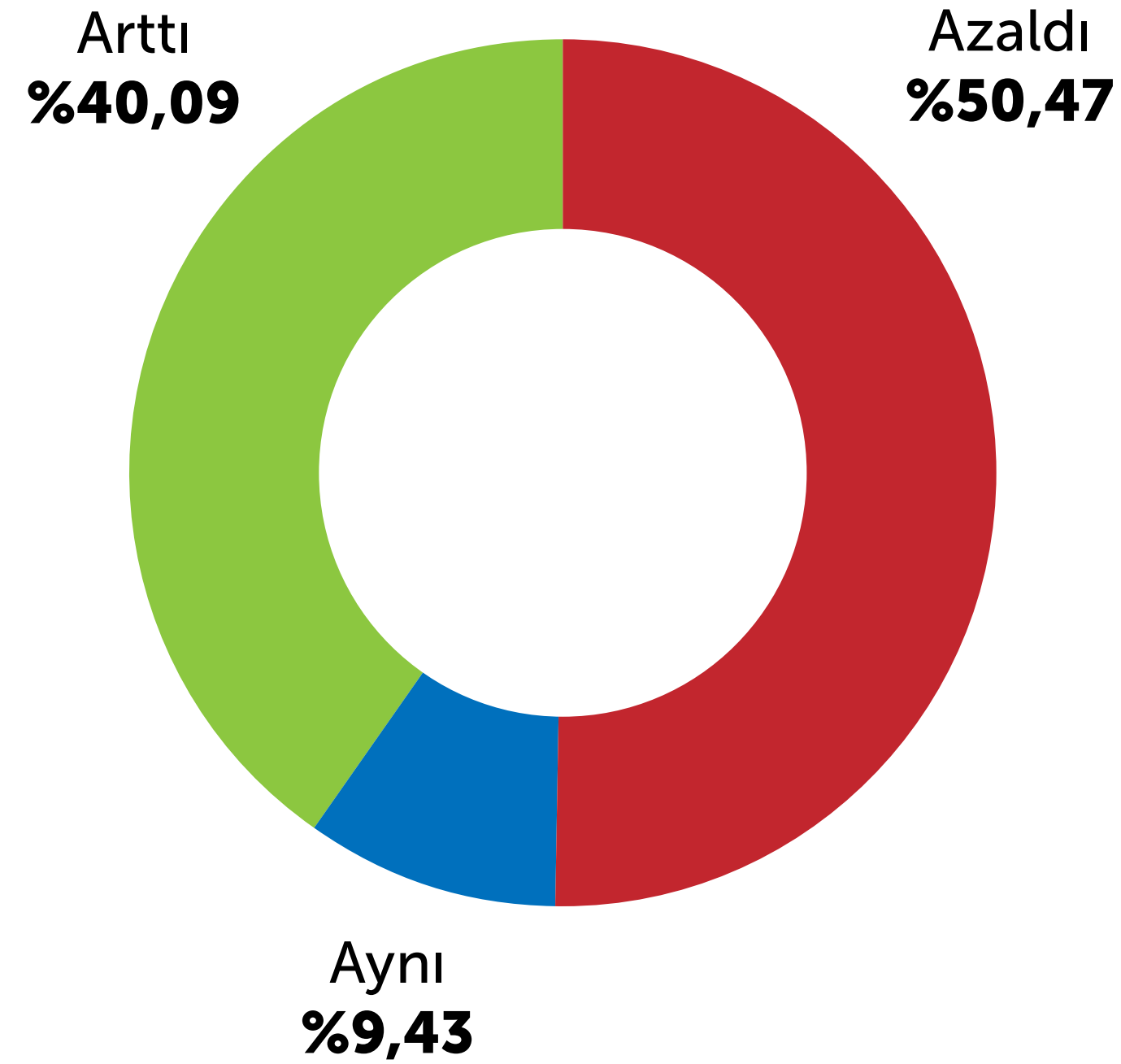
2019 ihracat oranınız nedir?

Makine Sektörü İhracat Oranı

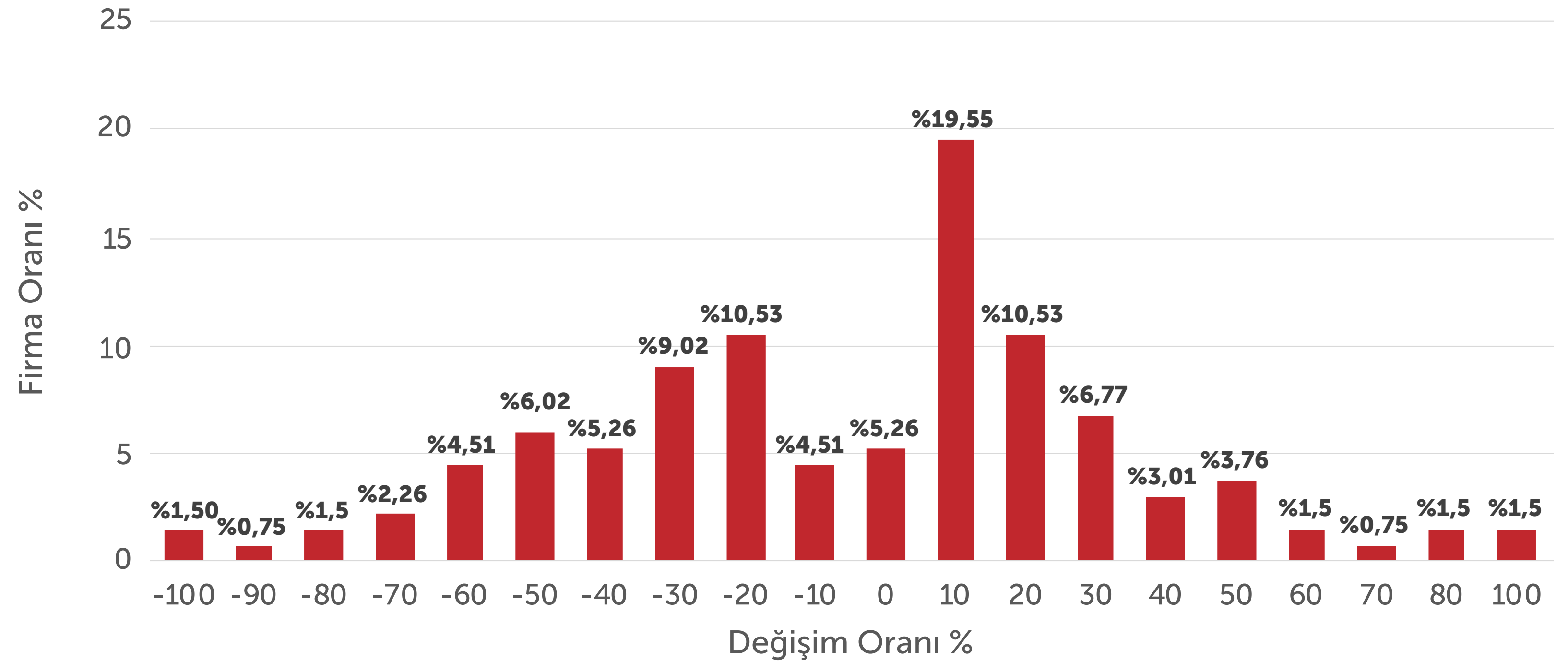

2020 ilk çeyrek cironuz geçen seneye göre arttı mı, azaldı mı? Oranını belirtiniz.

2020 İlk Çeyrek Ciro Değişimi

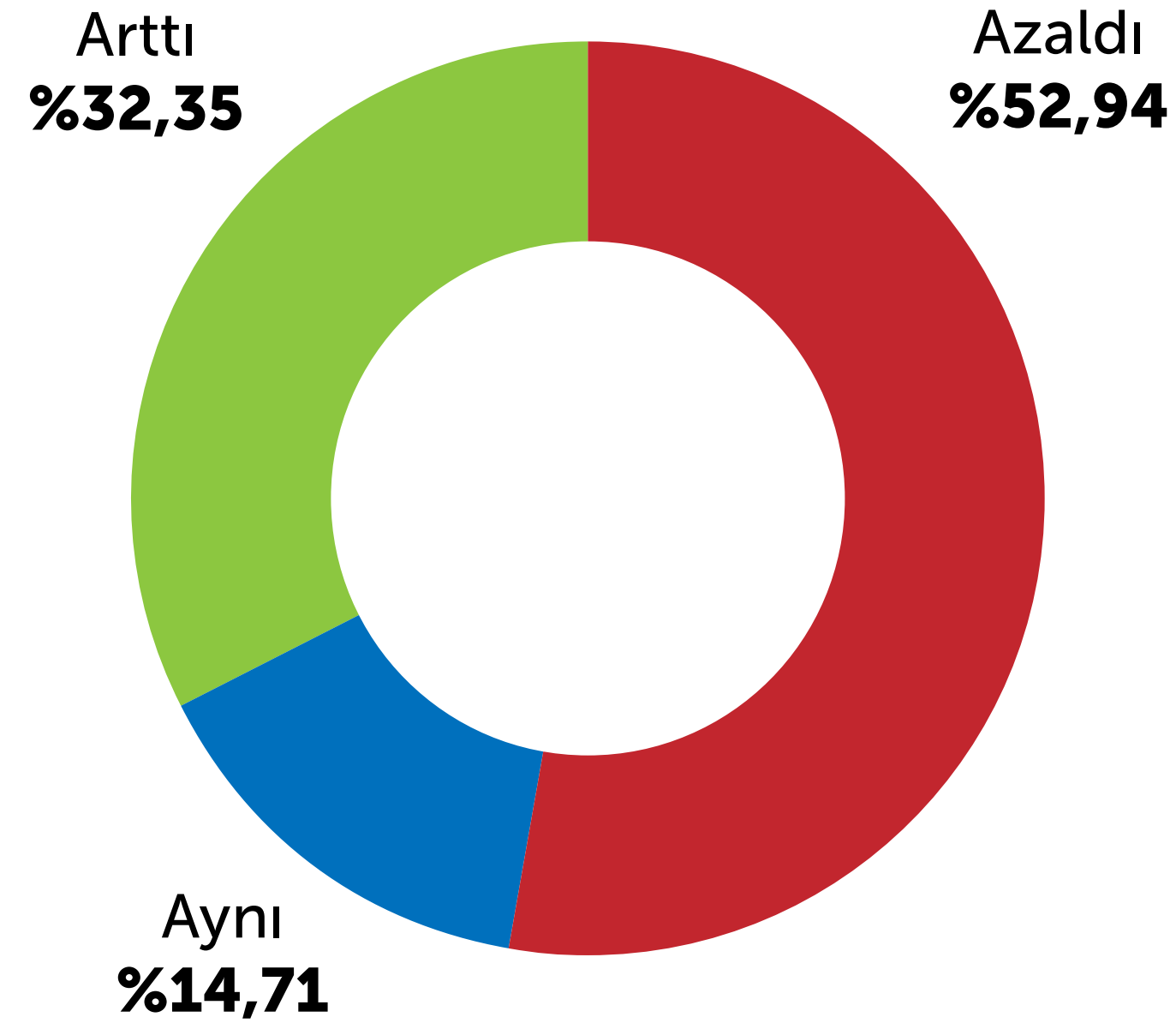

2020 İlk Çeyrek Ciro Değişim Oranı %

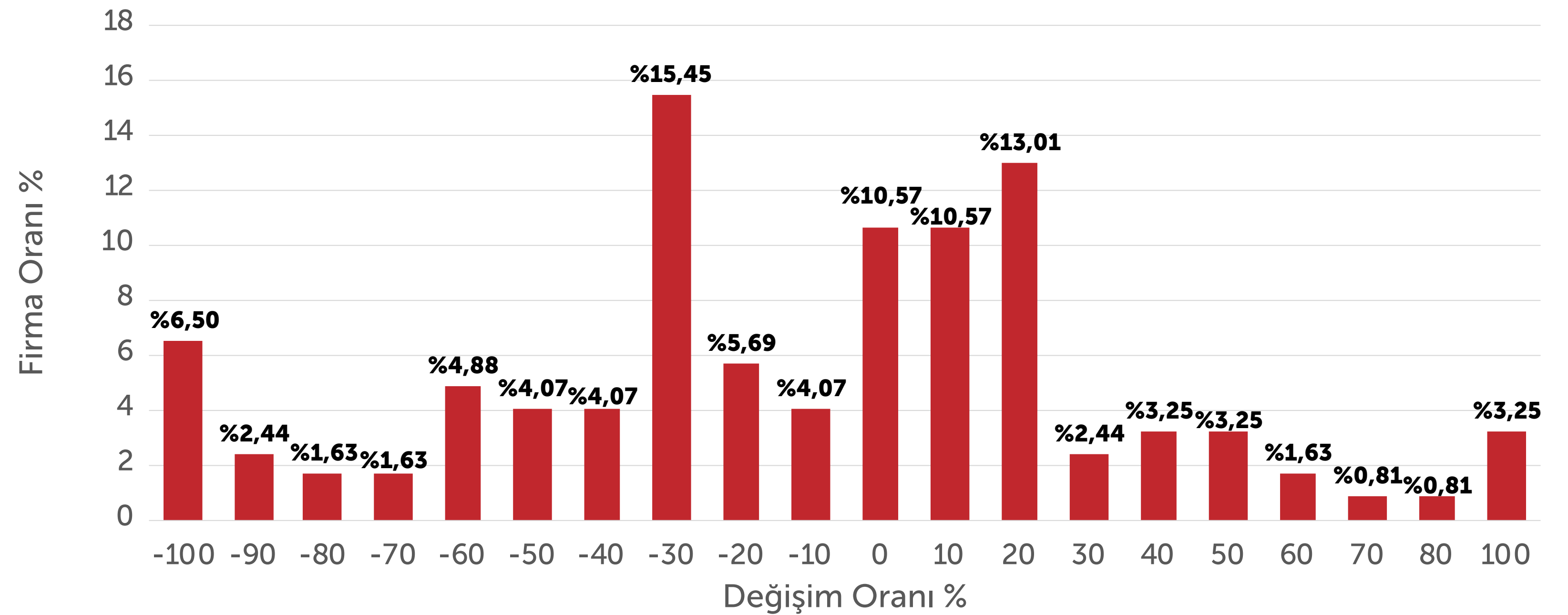

2020 ilk çeyrek ihracatınız geçen seneye göre arttı mı, azaldı mı? Oranını belirtiniz.

2020 İlk Çeyrek İhracat Değişimi

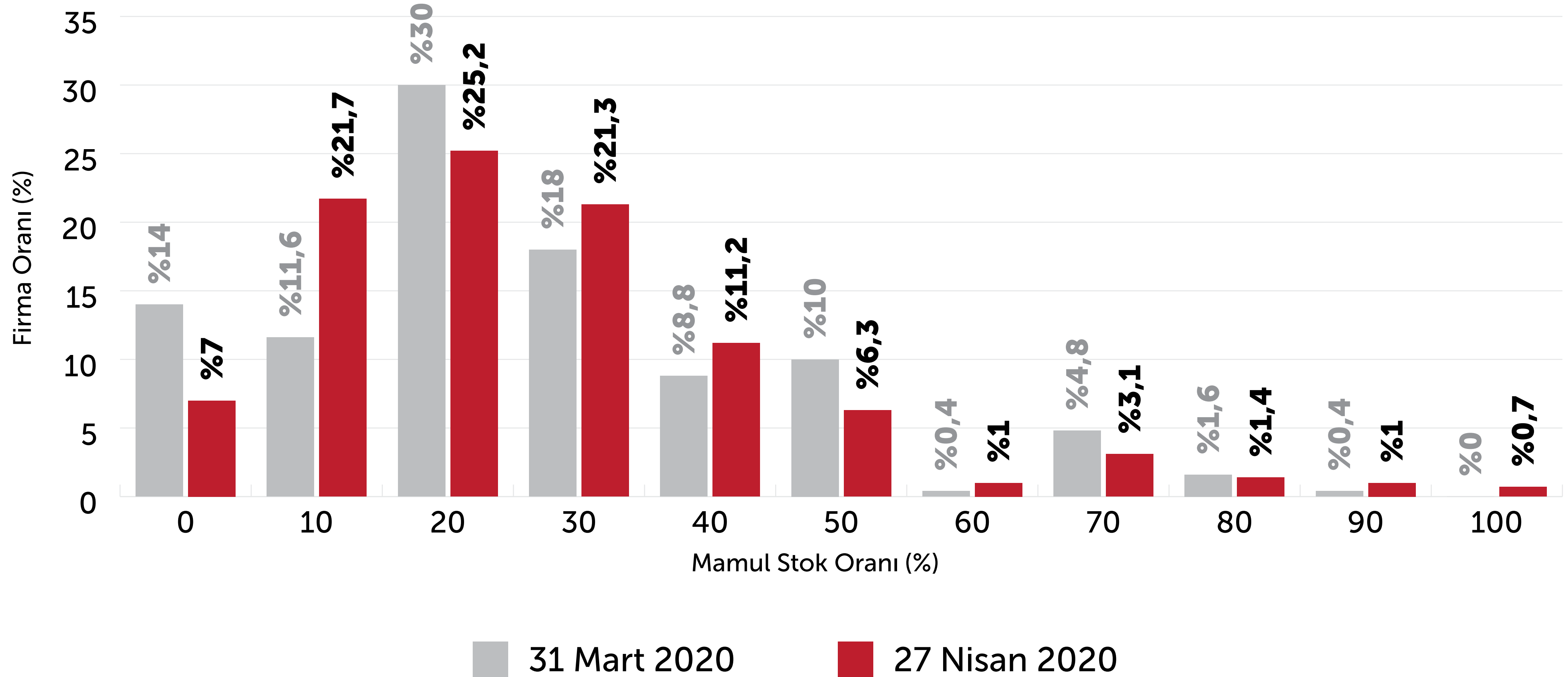

2020 İlk Çeyrek İhracat Değişim Oranı %

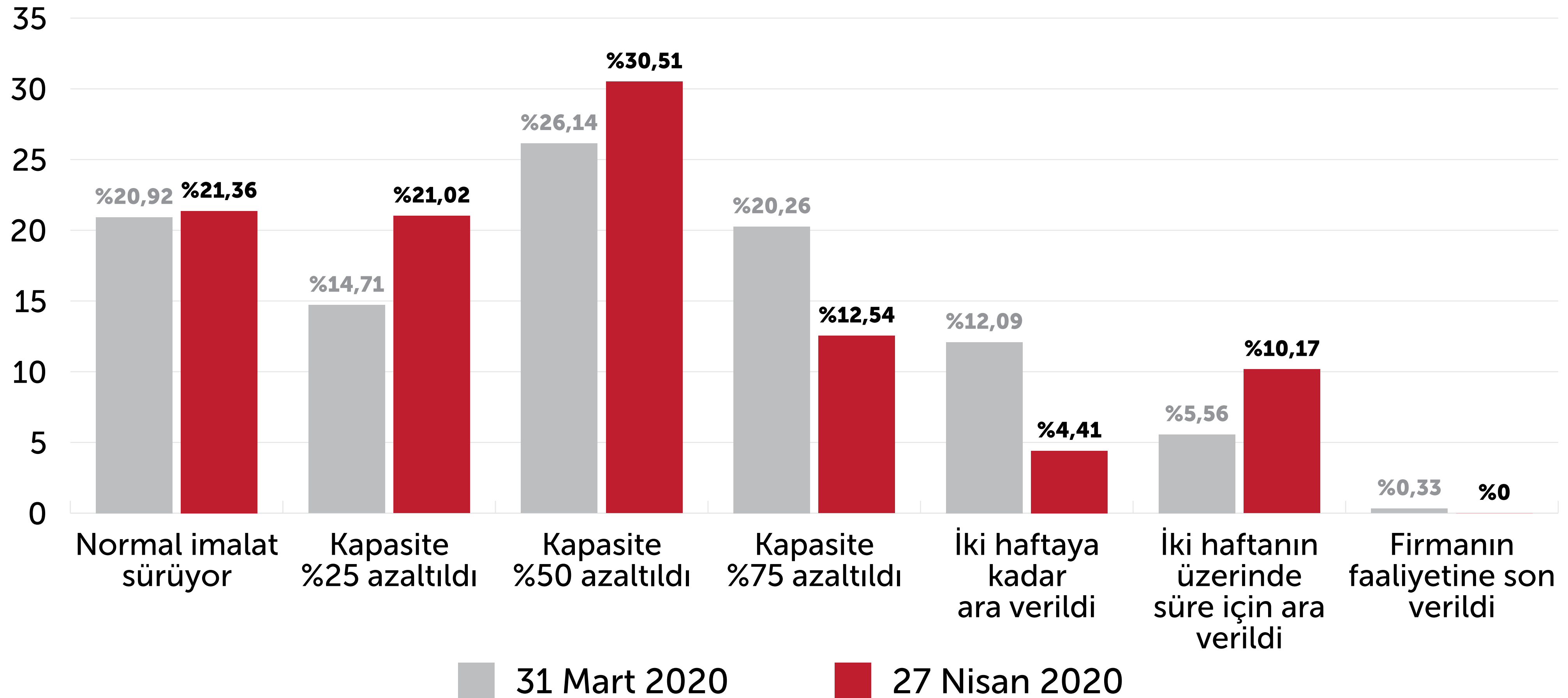
Mevcut mamul stokunun 2019 cironuza oranı nedir?

Mamul Stok / 2019 Satış Oranı %

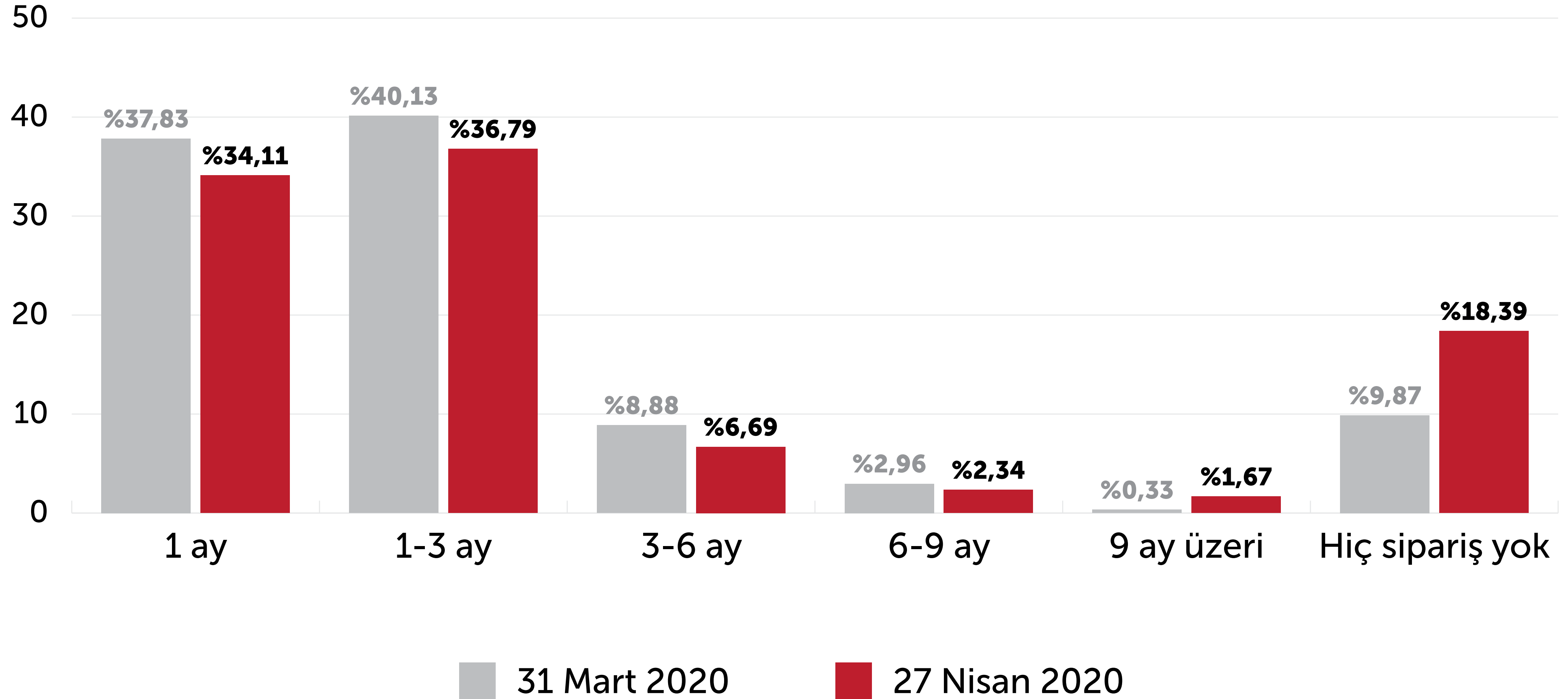
An itibariyle imalat faaliyetinizi değerlendiriniz

İşletmelerin Faaliyet Durumu

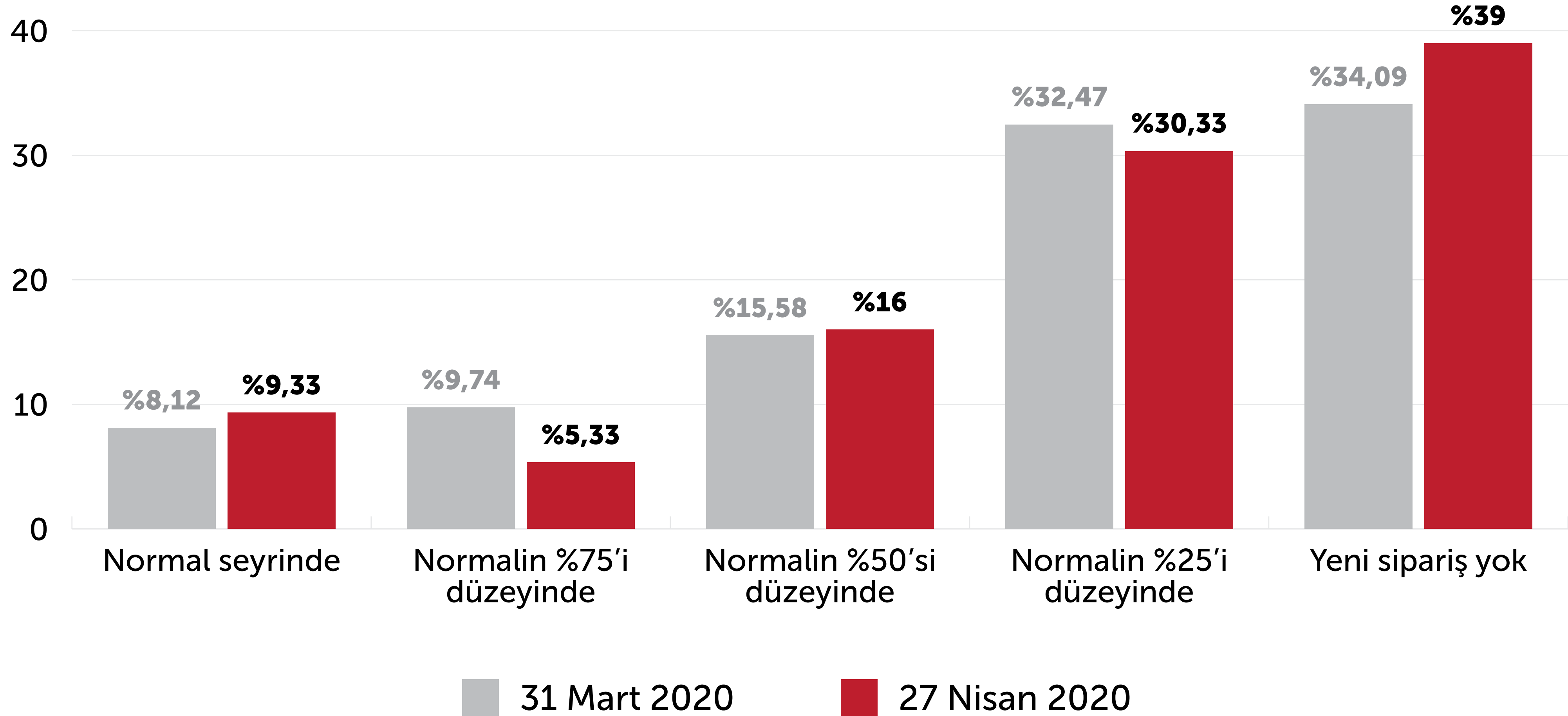
Mevcut siparişleri tamamlama zamanınız nedir?

Siparişleri Tamamlama Zamanı

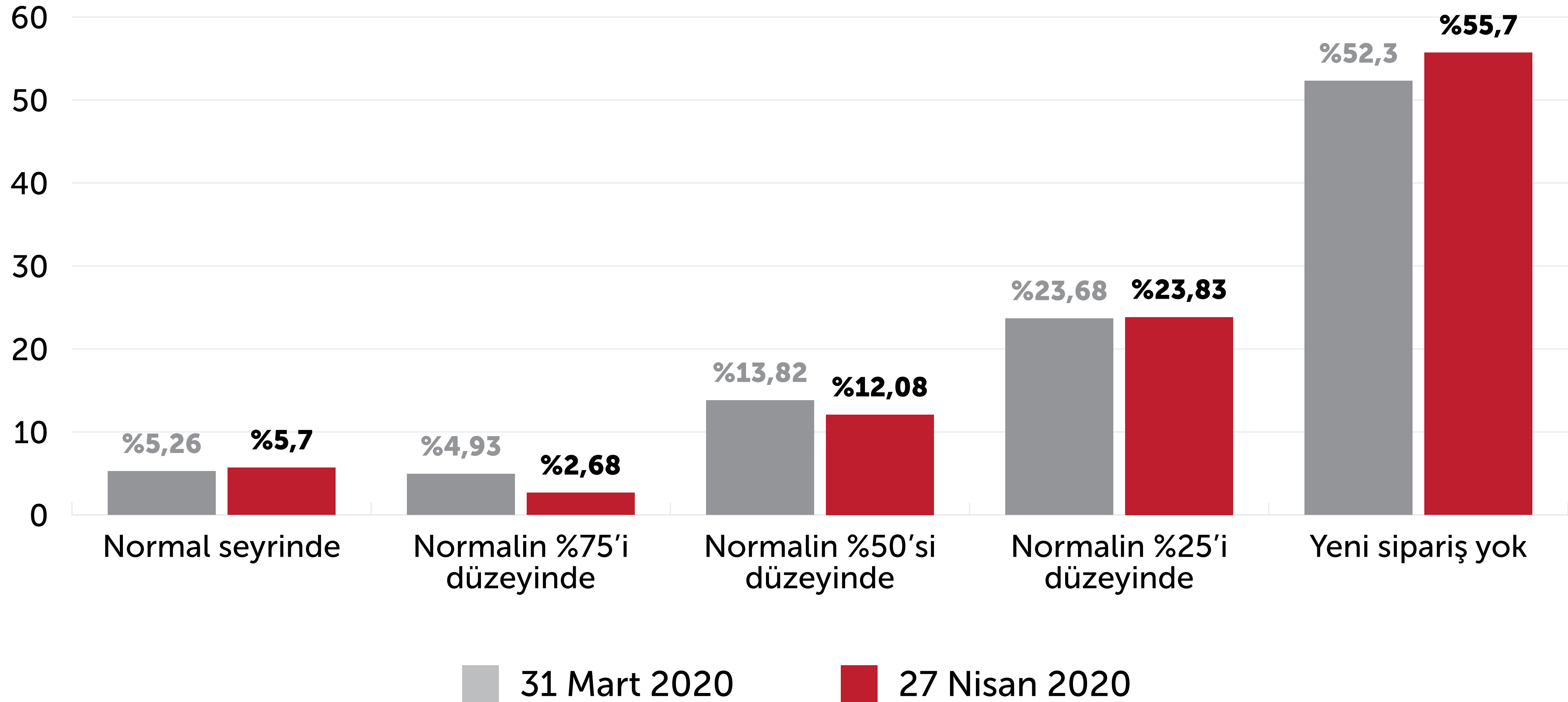
Nisan ayında yeni "iç sipariş" aldınız mı?

Yeni İç Sipariş Durumu

Nisan ayında yeni "dış sipariş" aldınız mı?

Yeni Dış Sipariş Durumu

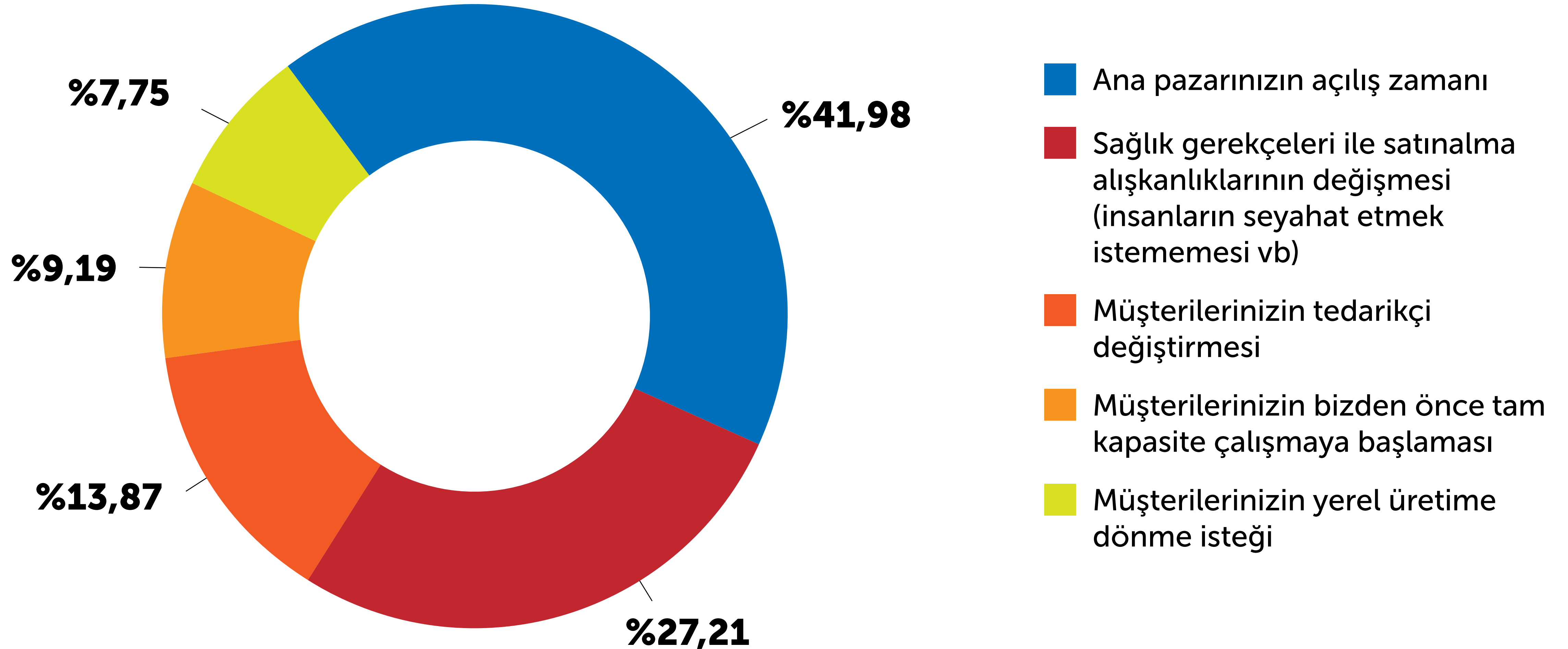
2. BÖLÜM

BEKLENTİ

Gelecekle ilgili 3 temel tedirginliğinizi belirtiniz.

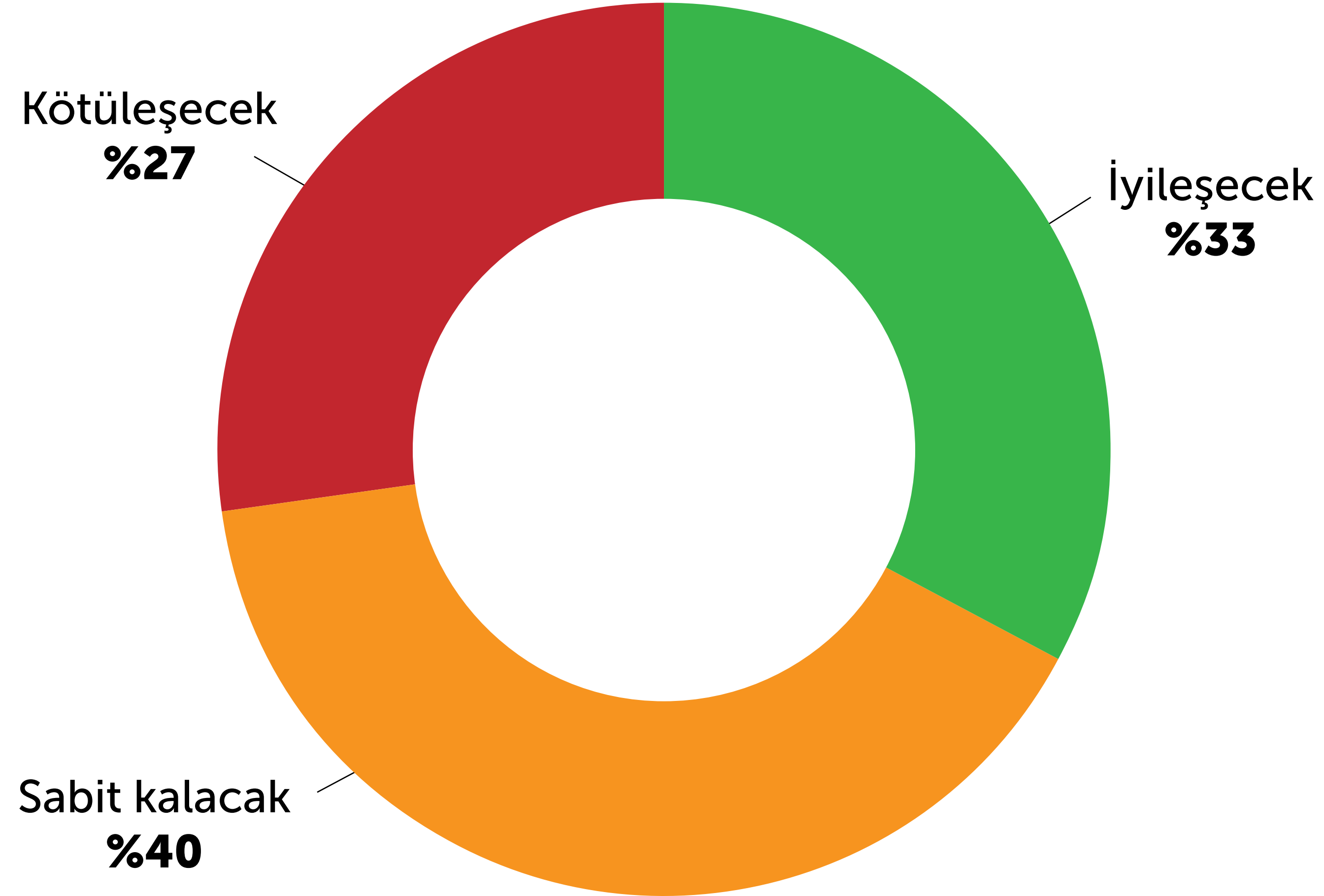
27 Nisan 2020

Gelecekle İlgili Tedirginlikler

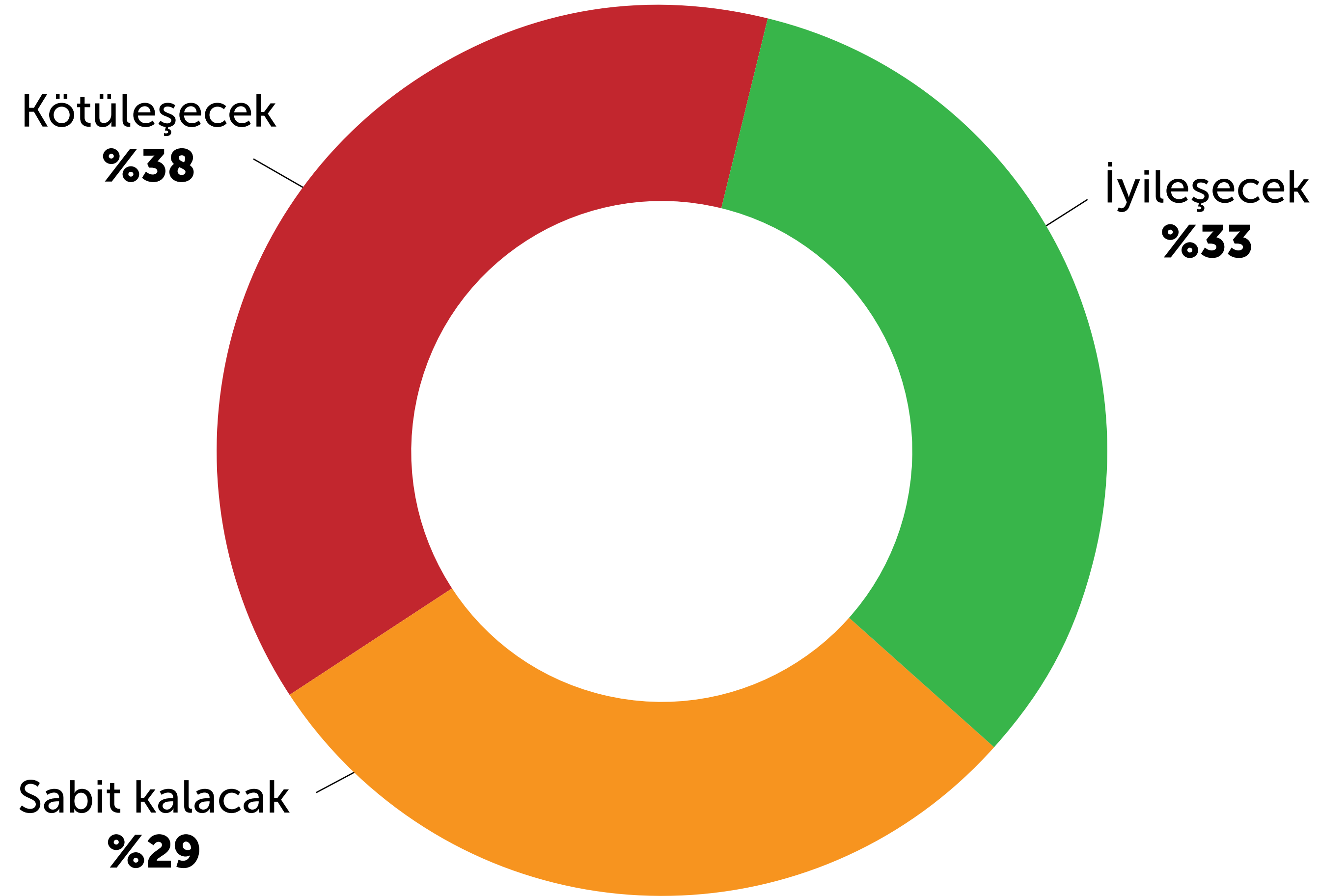
Önümüzdeki 3 ayda tedarikçiniz kaynaklı aksaklıkların gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?
27 Nisan 2020

Tedarikçi Kaynaklı Aksaklıklar

Önümüzdeki 3 ayda talep yönlü aksaklıkların (müşteri kaynaklı) gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?
27 Nisan 2020

Talep Yönlü Aksaklıklar

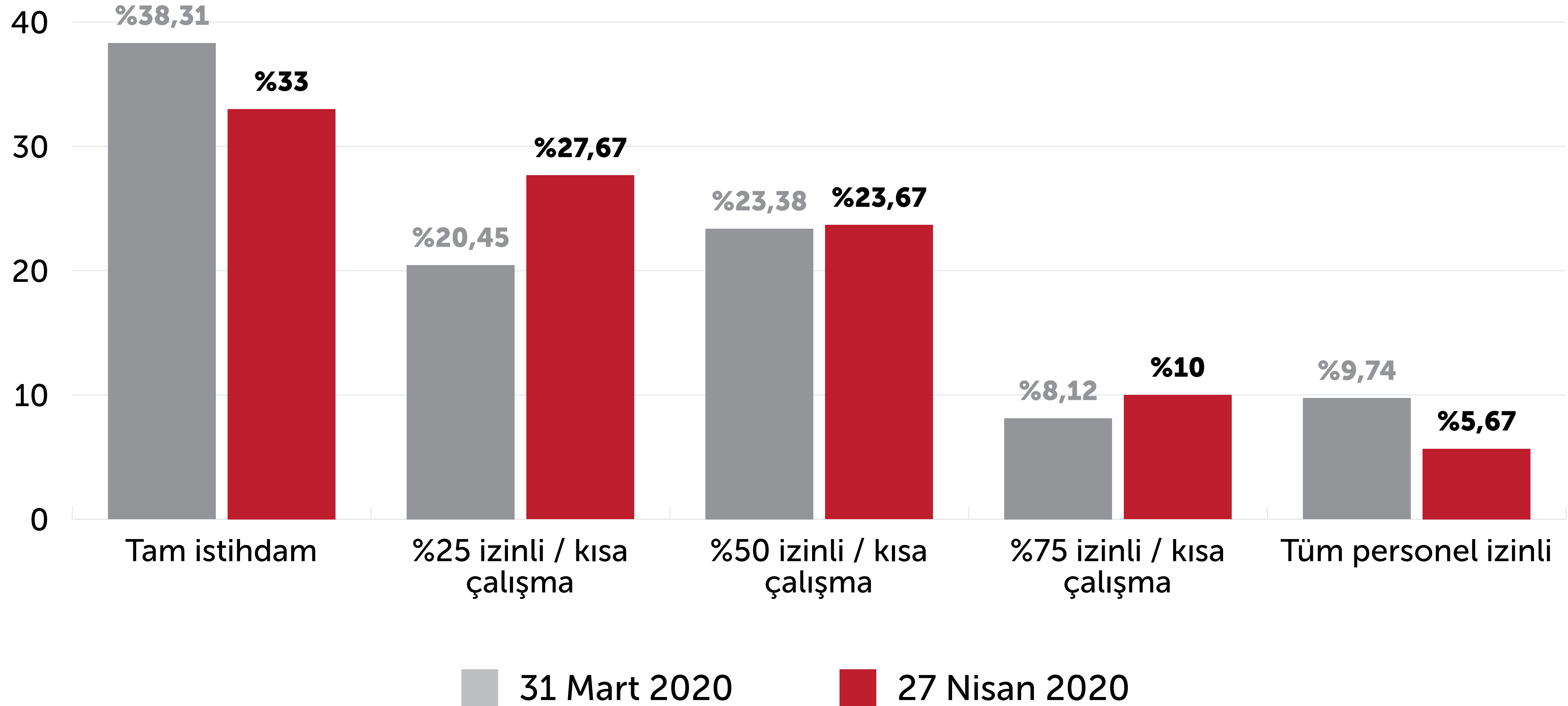
3. BÖLÜM

İSTİHDAM

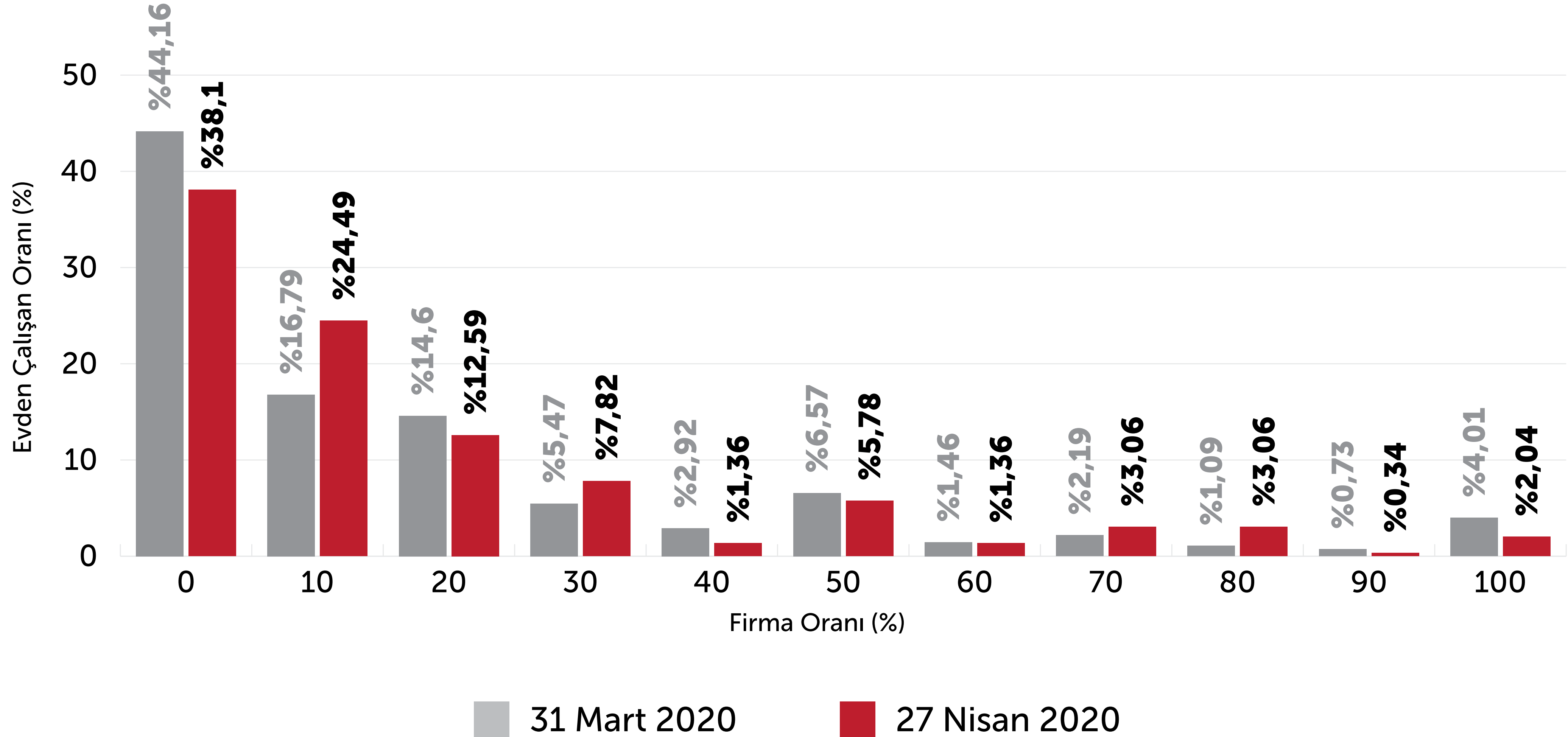
An itibarıyla istihdam düzeyiniz nedir?

İstihdam Düzeyi

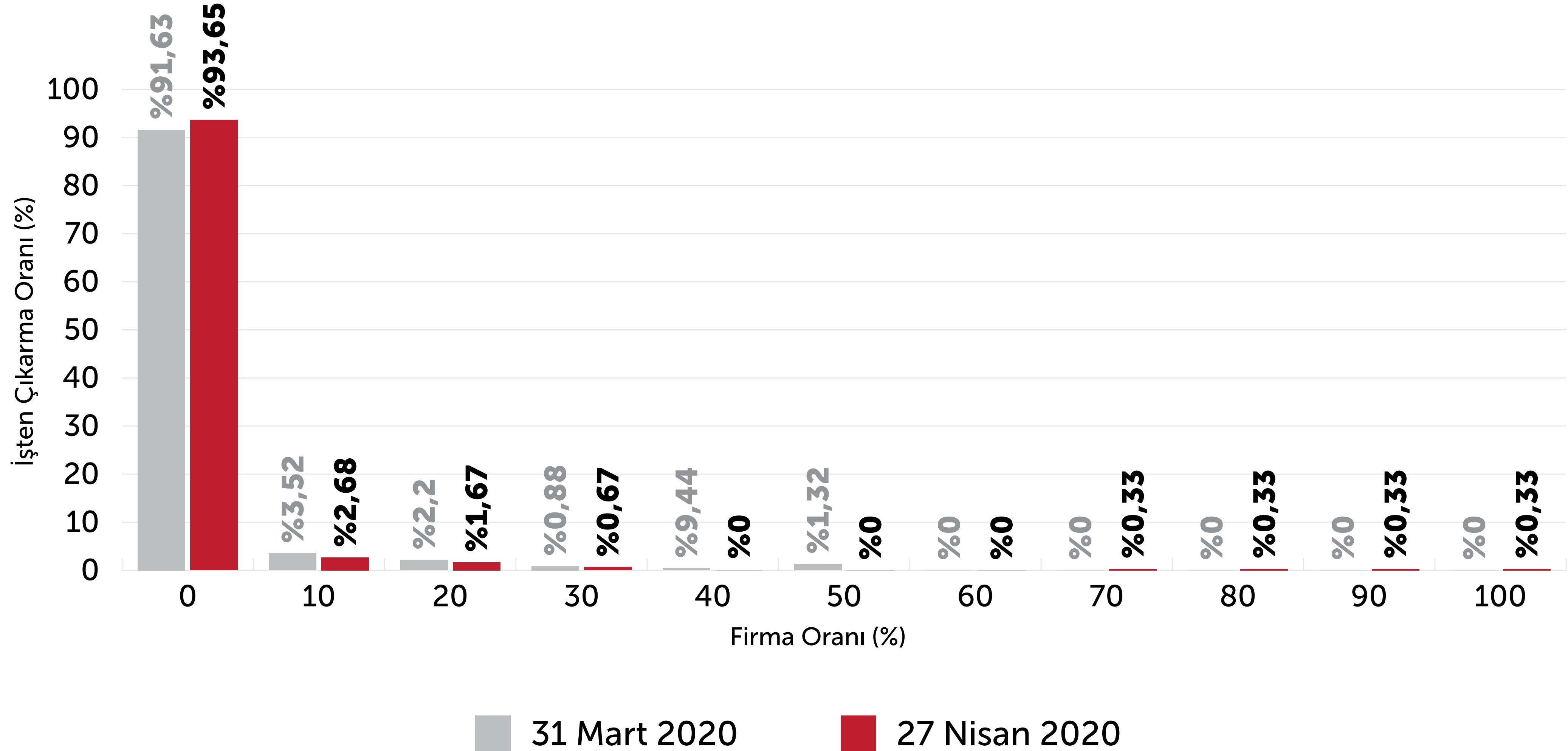
An itibariyle evden çalışan (tam veya kısa) personelinizin toplama oranı nedir?

Evden Çalışan Oranı %

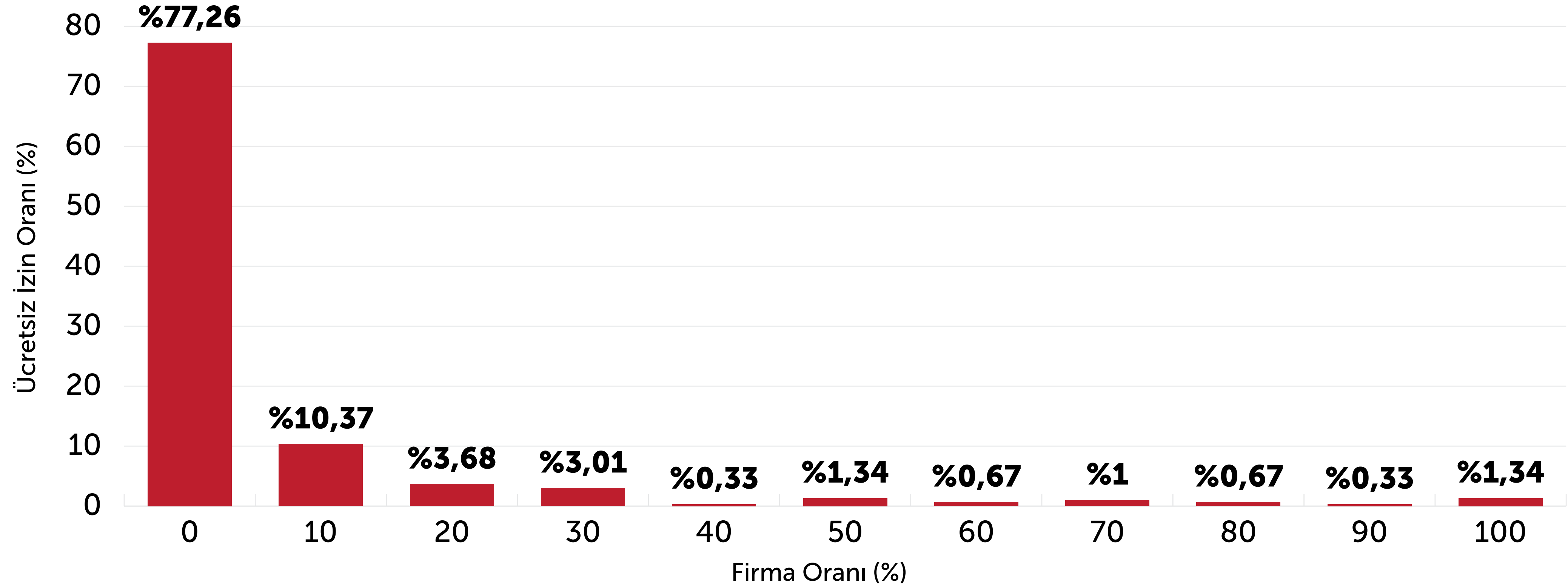
Nisan ayında istihdamına son verdiğiniz personelin toplama oranı nedir?

İşten Çıkarma Oranı %

Nisan ayında ücretsiz izne gönderdiğiniz personelin oranı nedir? 27 Nisan 2020

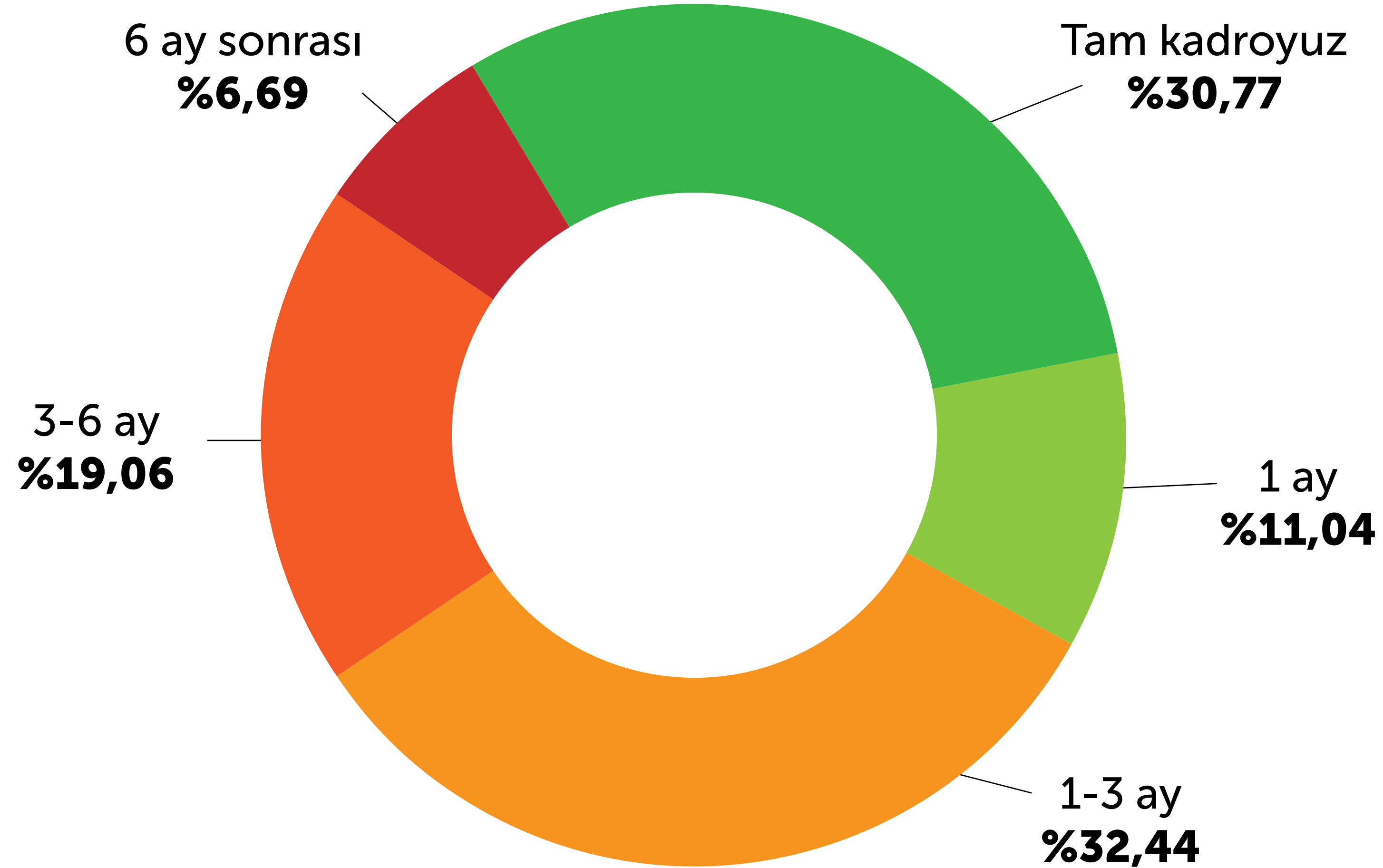
Ücretsiz İzin Durumu %

Tam kadro çalışmayı ne zaman öngörüyorsunuz?

27 Nisan 2020

Tam Kadro Çalışma Öngörüsü

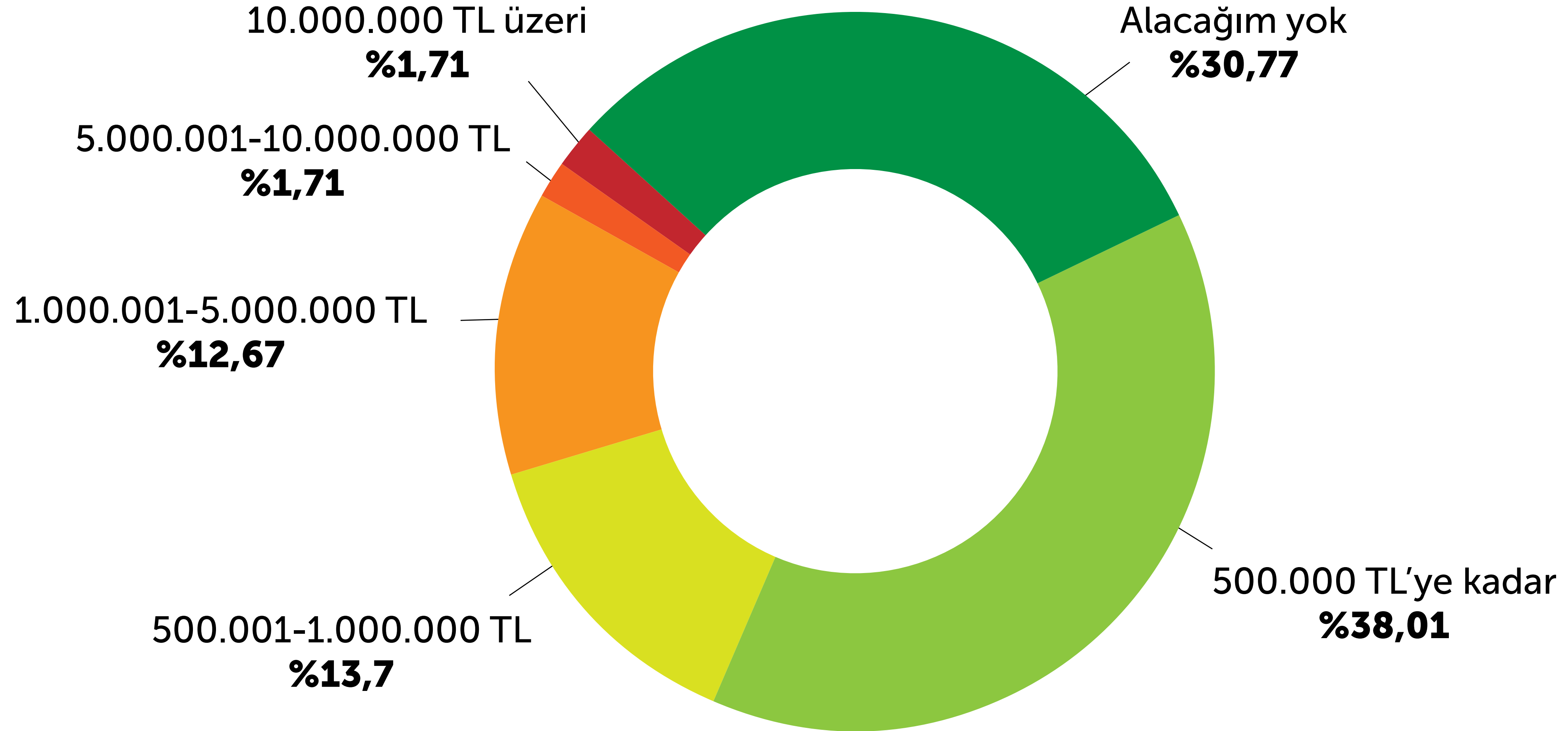

4. BÖLÜM

FİNANSMANA ERİŞİM

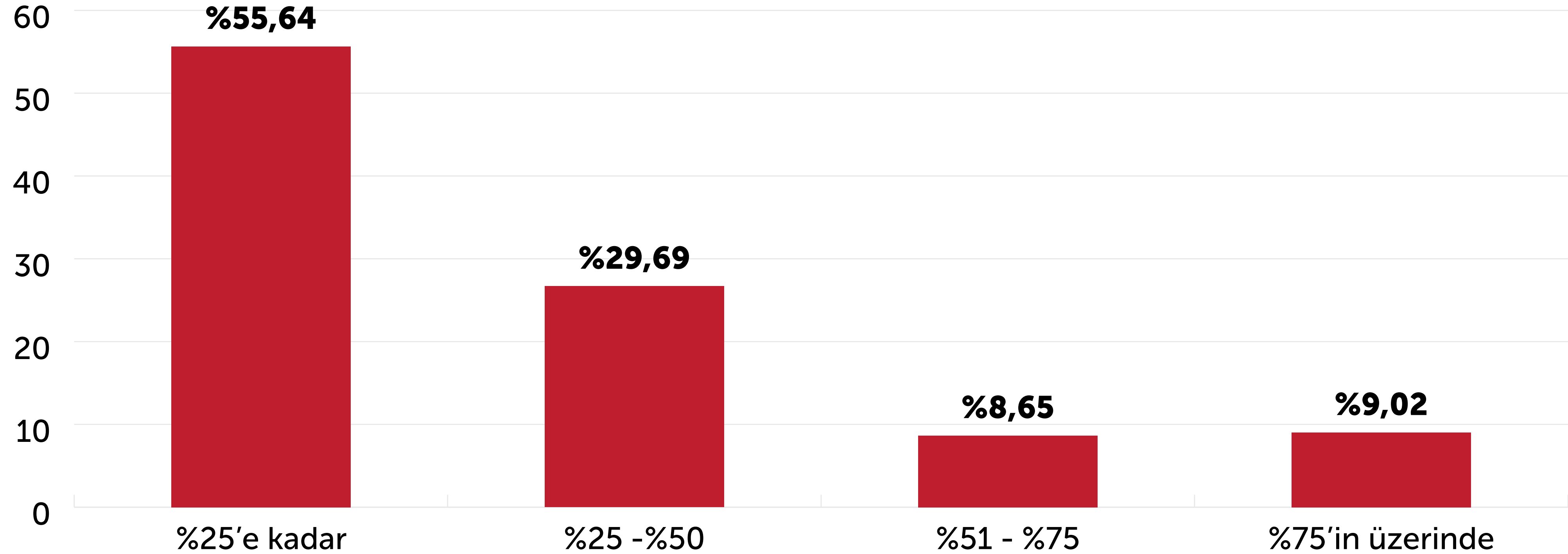
KDV alacağınız hangi mertebededir?
27 Nisan 2020

KDV Alacağı Miktarı

Şirketinizin kredi borçları içinde kısa vadeli (1 yıllık) olanların oranı nedir?
27 Nisan 2020

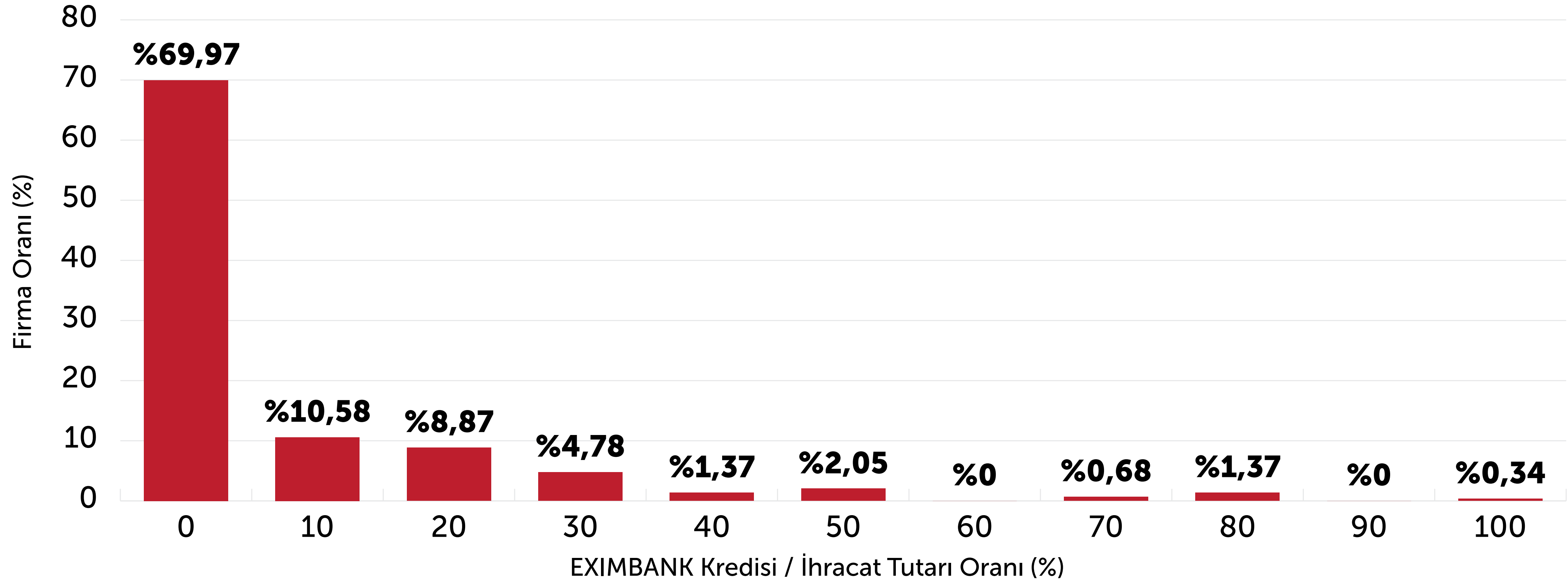
Kısa Vadeli Borç Oranı %

İhracat tutarınızın ne kadarı için EXIMBANK Kredisi kullanıyorsunuz?

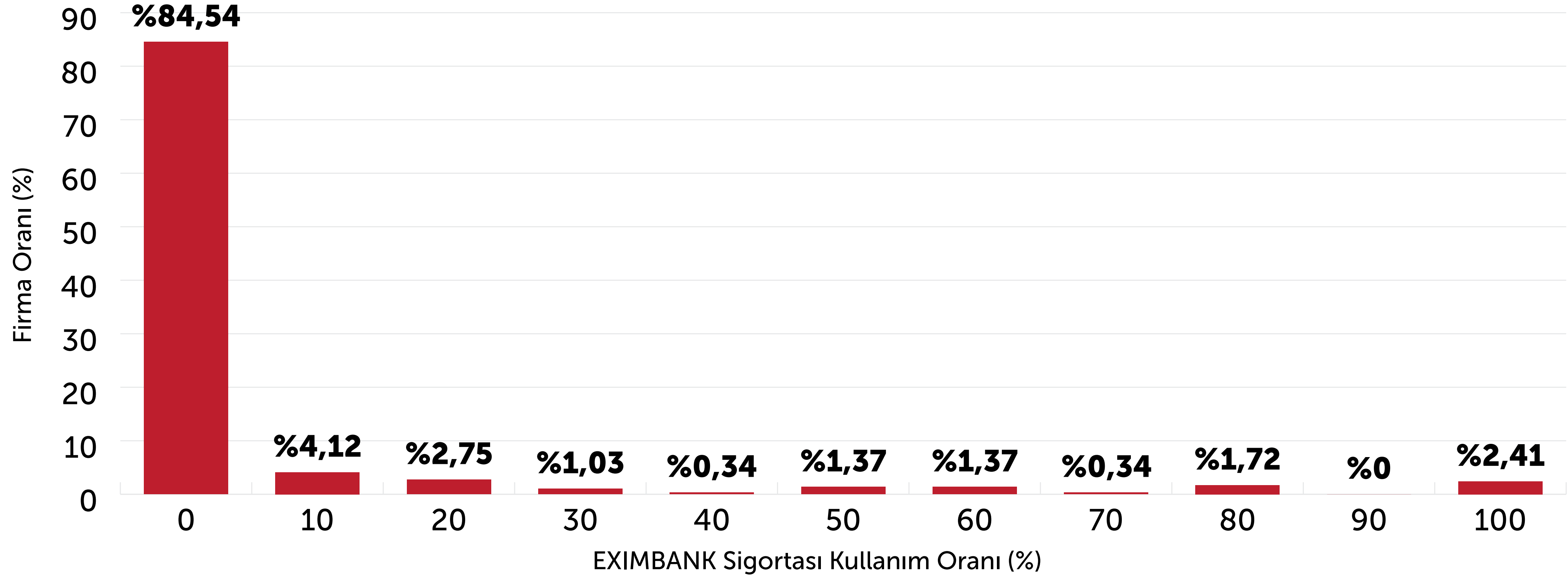
27 Nisan 2020

EXIMBANK Kredisi Kullanımı

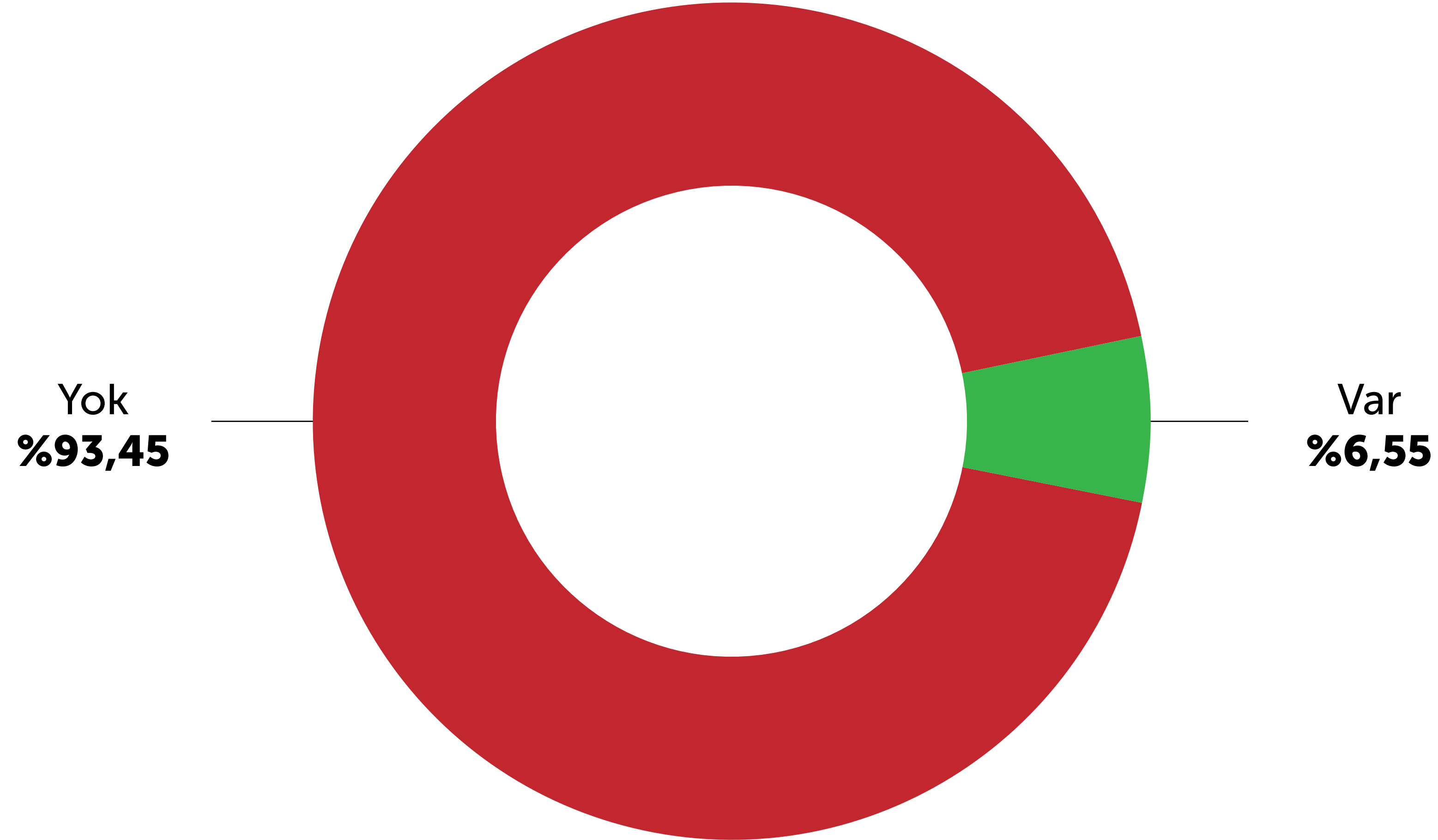
İhracatınızın ne kadarı için EXIMBANK Sigortası kullanıyorsunuz? 27 Nisan 2020

EXIMBANK Sigortası Kullanımı

Eximbank dışında kullandığınız sigorta kurumu (Coface, Hermes vb) var mı?
27 Nisan 2020

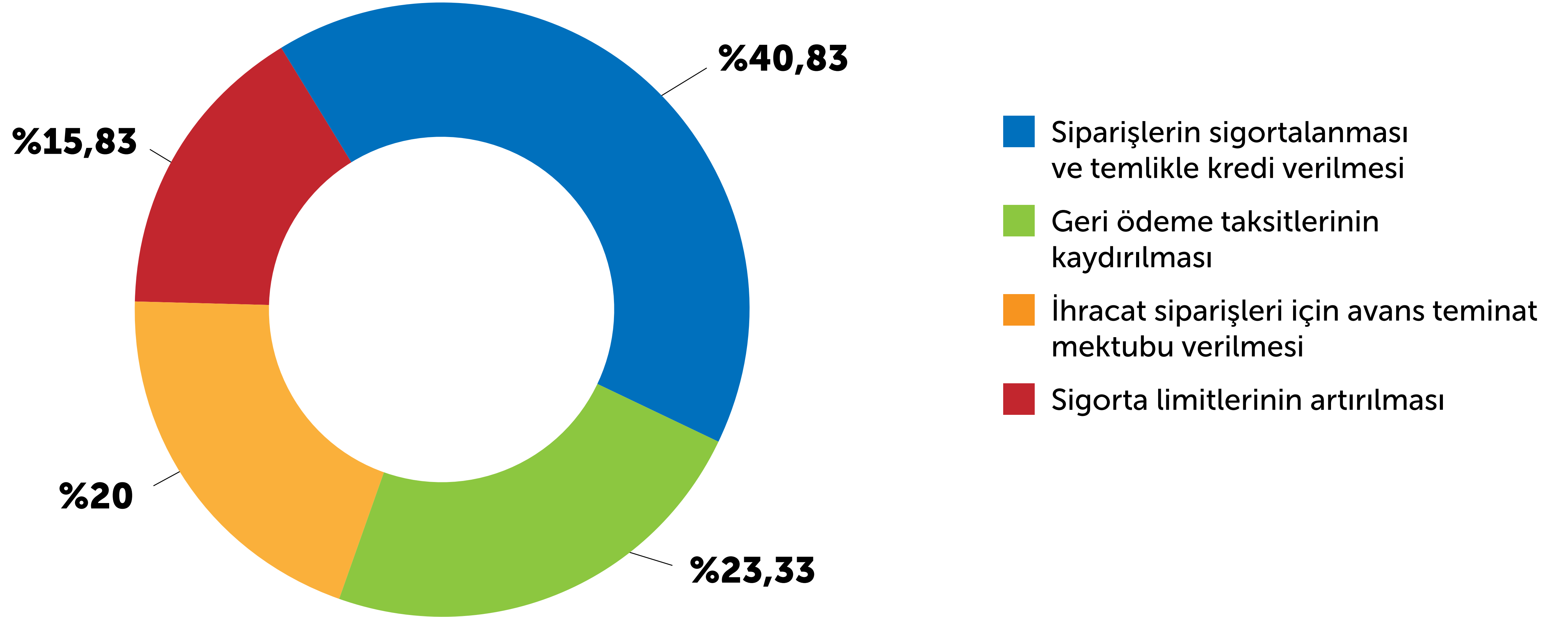
EXIMBANK Dışı Sigorta Kullanımı

Genel anlamda Eximbank'tan beklentileriniz nelerdir?

27 Nisan 2020

EXIMBANK'tan Beklentiler

5. BÖLÜM

SORUNLAR VE TEDBİRLER

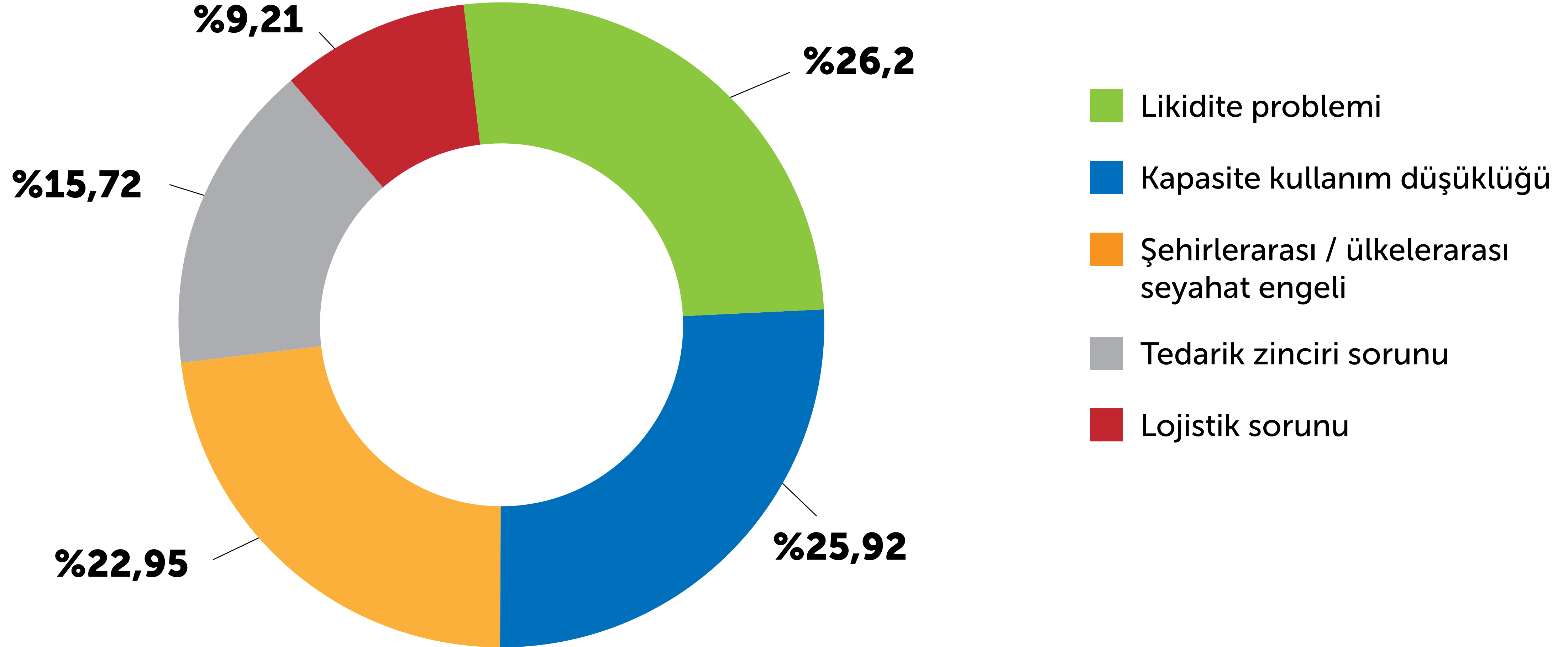
Genel anlamda diğer bankalardan şikâyet ve beklentileriniz nelerdir?

27 Nisan 2020

- Bu dönemde kredi kullandırma şartlarında kolaylık sağlanması ve faiz oranları ve çeşitli adlar altında alınan bankacılık masrafların azaltılması
- Teminat imkanlarının geliştirilmesi, proje odaklı teminat yaklaşımı
- Kamu bankalarının açıklanan %7,5 yıllık kredi faizi oranı üzerinden komisyon almaması
- Özel bankaların bu süreçte kredilendirme konusunda daha istekli ve hızlı davranmaları
- Bankaların genel anlamda ortak anlayış göstermesi ve bankacılık işlemlerinin hızlandırılması
- Ödemesiz dönem ve uzun vadeli kredi imkânı tanınması, limitlerin ciroya göre yükseltilmesi ve başvuruların hızlı sonuçlandırılması
- Gerçekçi değerlendirmeler ile işletmeleri ayakta tutabilecek yeni kredi limitleri oluşturulması
- Kredilendirme çalışmalarında firmaların normal şartlardaki bilanço ve varlıklarının değil pazar payları, hedef ve projelerinin dikkate alınması
- Kamu bankalarındaki kaynak imkanlarının artırılarak firma limitlerine bağlı kalmaksızın kredi kullandırılması
- KGF dışındaki devlet kaynaklı kredilerdeki ağır teminat şartlarının hafifletilmesi
- KGF destekli kredi uygulamasının, firmaların bankada kullanılabilir limiti olmasa dahi kredi tahsisi yönünde geliştirilmesi ve banka şubelerine bu yönde yeterli kaynak tahsisi yapılması
- Geçmiş dönemlerde kullandırılmış olan KGF kredilerinin yeni faiz oranlarına göre güncellenmesi konusundaki masrafların sınırlandırılması
- Çek kaynaklı ticari risklerin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak vadeli satışların tamamının bankacılık sektörü üzerinden ilerletilmesi

En önemli 3 güncel sorununuzu belirtiniz.
27 Nisan 2020

En Önemli 3 Güncel Sorun

Tedarik ve teslimatlarınızda yaşadığınız en öncelikli 5 sorunu işaretleyiniz **27 Nisan 2020**

Ödemeler dengesinin bozulması	%17,42
Kur hareketinden dolayı piyasada satış yapılmama eğilimi	%10,97
Yurt dışı tedarikte aksamalar	%10,40
Teslimat gecikmesi ve lojistik sorunu	%8,87
Vade yerine nakit talep edilmesi	%8,47
Navlun maliyetlerinin artması	%8,06
Gümrüklerdeki yavaşlama	%7,98
Ara girdi fiyatlarındaki artış	%7,82
Seyahat kısıtlamaları ve şehir dışı konaklama zorlukları	%7,34
Bazı ülkelerde gümrük kapılarının kapalı olması	%6,05
Şehirlerarası sevkiyat zorluğu/fiyatlarda artış olması	%3,47
Nakliye araçlarının önceki çoklukta ve kolaylıkta bulunamaması	%3,15

Finansal tedbirlere erişimde yaşadığınız öncelikli 5 sorunu işaretleyiniz.

27 Nisan 2020

Makine sektörünün mücbir sebep kapsamına alınmaması	%19,93
Muhtasar ve KDV tevkifatı ile SGK primlerinin Nisan , Mayıs ve Haziran ödemelerini 6'şar ay ertelenmesi kapsamında makine sektörünün yer almaması	%19,67
Bankaların limit yetersizliği	%11,10
KDV alacakları ödemelerindeki gecikmeler	%10,31
Kısa çalışma ödeneği başvurusundaki yoğunluk	%9,09
KGF garantili kredilere erişimde zorluk yaşanması	%8,22
Kamu bankalarının kredi ertelemelerine ek faiz uygulamaları	%7,69
Bankalarda çalışan yoğunluğunun düşmesi yanı sıra bürokrasi fazlalığı	%7,60
Taahhülle iç ve dış satış yapıldığından gecikmeler nedeniyle cezalı duruma düşülmesi ve kara listeye alınma tehdidiyle karşılaşılması	%6,38

Yeni tedbir olarak önerebileceğiniz öncelikli 5 hususu işaretleyiniz.

27 Nisan 2020

Mücbir sebep koşulunun makine sektörüne de uygulanması	%12,87
Muhtasar ve KDV tevkifatı ile SGK primlerinin Nisan, Mayıs ve Haziran ödemelerini 6'şar ay ertelenmesi kapsamına makine sektörünün de tüm unsurları ile dahil edilmesi	%12,81
SGK prim ödemelerinin 3 ay için devlet tarafından karşılanması	%12,09
2020 için gelir vergisi ve kurumlar vergisi oranının düşürülmesi	%11,37
Piyasadaki çek ve senetlerin ödemeleri konusunda finansal kuruluşlar üzerinden imkanlar geliştirilmesi	%7,7
Bu dönemde kamu alımlarında yerli muadili olan tüm ürünlerde mutlaka yerli malının zorunlu hale getirilmesi	%7,28
İhracatçılara sıfır faizli uzun vadeli döviz kredisi sağlanması	%6,01
KDV alacaklarının SGK primlerinde ve ithalatta ödenen KDV'den mahsup edilmesi	%5,65
KDV alacaklarının hızlandırılması	%5,65
Kredilerin faizsiz ertelenmesi	%5,29
Kısa çalışma ödeneği süresinin altı aya çıkarılması	%5,11
İhracatta navlun desteği sağlanması	%3,43
Gayrimenkul ve makine gibi varlıklar için teminat koşullarının iyileştirilmesi	%1,92
Yatırım teşvik ve OSB inşaat yatırımları sürelerinin ertelenmesi	%1,74
Kamu ve belediye borçları ödemelerinin hızlandırılması	%1,08

ANKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

Anket soruları, iki günlük katılım süresi dahilinde MAKFED üye dernekleri ve Türkiye Makine ve Teçhizatı Meclisi aracılığıyla, makine ve aksamları imalatı yapan firmalara gönderilmiş ve 361 cevap alınmıştır. Katılım sayısı ve alt sektörlere dağılımı bakımından birinci anket ile oldukça benzer bir profile ulaşılmıştır.

Öncelikle üç hafta önce 31 Mart'ta yapılan ilk anket sonuçları ile mukayese yapılırken bir takım yeni tespitlerde de bulunulmuştur.

- Firmaların ancak %10'u ihracat yapmazken sektör, firma ölçekleri büyüdükçe artan oranda ihracat yönüne sahiptir. Firmaların %40'ının cirolarının yarısından fazlası ihracat kaynaklıdır.
- 2020'nin ilk çeyreğinde ciro kaybı yaşayan firmalar artış yaşayanlardan fazla iken bu durum kendini ihracatta daha belirgin hissettirmektedir. Ciro ve ihracattaki azalış oranlarının artış oranlarından daha fazla olduğu görülmektedir.
- 3 haftalık dönemde firmaların mamul stoklarındaki artış sürmüştür olup firmalara göre değişiklik göstermekle birlikte bu oran 2019 yılı cirosuna göre %30-40 bandında belirginleşmektedir.
- Firmaların %20'sinin normal çalışma seyrinde olmasına karşın %15 kadarı duruş konumundayken düşük kapasite ile çalışma eğilimi sürmektedir.
- Bu dönemde elinde hiç siparişi olmayan firma oranı %10'dan %18'e çıkarken 1 ve 3 aya kadar siparişi olan oranlarda da 3'er puan azalma görülmüştür.
- Yeni iç sipariş almama oranı %34'ten %39'a çıkarken sipariş yoğunluğundaki düşüş eğilimi artarak sürmüştür. Yeni dış sipariş almama oranı da benzer olarak %52'den %55'e çıkarken burada da sipariş yoğunluğundaki düşüş artmıştır.

ANKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

- Bu dönemde tam istihdamda %38'den %33'e şeklinde 5 puanlık bir düşüş olurken kısa çalışma uygulamaları yanı sıra tam zaman izinli uygulamaları sürmektedir. Yine firmaların evden çalışma eğiliminde de nispi bir artış söz konusudur. Buna karşın çok sınırlı düzeyde seyreden işten çıkarma uygulamalarında belirgin bir değişiklik görülmemiştir. Bununla birlikte firmaların %23'ünde düşük yoğunlukla da olsa ücretsiz izin uygulamaları başlamıştır. Firmaların ancak %30'u tam kadroda çalışırken diğerlerinin ağırlıklı olarak 3 aydan önce tam kadroya ulaşma beklentisi yoktur.
- Firmaların %70'inin ağırlıklı 500 bin TL ile 5 milyon TL olmak üzere KDV alacağı bulunmaktadır. Firmaların kısa vadeli borç (1 yıl) oranları ağırlıklı %50'nin altında olmakla birlikte %55'inde bu oran %25'e kadardır.
- Firmaların %70'i ihracatlarında EXİMBANK kredisi kullanamazken %20'si ihracat tutarlarının %10 ila 20'si oranında bu imkandan istifade edebilmektedir. EXİMBANK sigortasından ise firmaların %85'i istifade edemezken ancak %5'i ihracatlarının %10 ila 20'si kadar oranda bundan yararlanmaktadır. Firmaların ancak %7'si EXİMBANK dışı başka sigorta imkanlarına ulaşabilmektedir.
- Firmaların gelecekle ilgili tedirginlikleri sırasıyla; Ana pazarın açılış zamanı, Müşterilerin tedarikçi değiştirmesi ve Sağlık gerekçeleri ile satınalma alışkanlıklarının değişmesi yönündedir ve özellikle ihracat pazarları ile alakalı olarak talep bazlıdır.
- Firmaların tedarikçi kaynaklı ve talep yönlü aksaklıklara dair önümüzdeki 3 ay için beklentileri ise küresel salgının gelişimine benzer olan belirsizliği ortaya koyar niteliktedir. Yani İyileşecek, Sabit kalacak ve Kötüleşecek cevapları neredeyse aynı oranlardadır.

Sonuç olarak ani düşen talebe bağlı olarak finansal akışın sektöre uğraması kaynaklı likidite sorunu ve istihdamı sürdürme gayreti firmalar üzerinde kendini gösteren en belirgin etkilerdir. Bu bağlamda alınan finansal tedbirlerin etkin şekilde uygulamaya geçirilmesi beklentisi ve talebi bulunmaktadır. Bununla birlikte sorun ve yeni tedbir olarak ortaya konulan hususların başında da sektörün mücbir sebep koşulu altına alınması yanı sıra diğer imalatçı sektörlerle birlikte Muhtasar ve KDV tevkifatı ile SGK primlerinin Nisan, Mayıs ve Haziran ödemelerinin 6'şar ay ertelenmesi imkanından yararlanılması hususları gelmektedir.